

Projekt

z dnia 22 listopada 2023 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA HELU**

z dnia 29 listopada 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2024-2026”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1426, 1429)

Rada Miasta Helu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2024-2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się burmistrzowi Helu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2024-2026

Listopad 2023

Spis treści

I Wprowadzenie	3
II Ramy prawne Programu	5
II 1. Podstawa prawna	5
II 2. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny.....	6
II 3. Relewantne akty prawne.....	8
II 4. Spójność z dokumentami strategicznymi	9
III Podstawowe informacje o gminie	10
III 1. Lokalizacja	10
III 2. Ludność	11
IV Diagnoza społeczna rodzin.....	14
IV 1. Organizacja i zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu.....	14
IV 2. Wsparcie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu dla rodzin	17
IV 3. Asystent rodziny	20
IV 4. Oświata.....	22
IV 5. Karta Dużej Rodziny	23
IV 6. Świadczenia rodzinne.....	24
IV 7. Rynek pracy, bezrobocie i przedsiębiorczość.....	25
IV 8. Punkt Pomocy Rodzinie w Helu	28
V Zasoby instytucjonalne Gminy Miejskiej Hel	29
VI Analiza SWOT	29
VII Cel główny i cele szczegółowe Programu Wspierania Rodziny.....	31
VII 1. Cel główny.....	31
VII 2. Cele szczegółowe.....	32
CEL SZCZEGÓŁOWY nr I: Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze	32
CEL SZCZEGÓŁOWY nr II: Wzmacnianie roli i funkcji rodziny.....	34
CEL SZCZEGÓŁOWY nr III: Zapewnienie dzieciom pobytu w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych	35
CEL SZCZEGÓŁOWY nr IV: Doskonalenie systemu wspierania rodziny	36
CEL SZCZEGÓŁOWY nr V: Ulepszenie działań profilaktycznych i informacyjnych kierowanych do rodzin oraz wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny	37
VIII Realizacja, monitoring oraz ewaluacja.....	38
IX Adresaci Programu	39
X Ramy finansowe Programu	40
XI Spis tabel, wykresów i ilustracji.....	42

I Wprowadzenie

Rodzina stanowi pierwsze i fundamentalne otoczenie w życiu dziecka, zarówno pod względem sprawowania nad nim opieki oraz dostarczania warunków socjalno-bytowych, jak również socjalizacji i przyszłego życia w społeczeństwie, łącznie z założeniem własnej rodziny. Środowisko rodzinne nieustannie towarzyszy dziecku i jest ono najważniejszym otoczeniem dla jego życia i prawidłowego rozwoju. Żadna inna forma nie jest w stanie go zastąpić. Rodzina ma do spełnienia określone funkcje względem swoich członków, w tym dzieci, oraz społeczeństwa.

Funkcje rodziny to cele, do których zmierza życie i działalność rodzinna oraz zadania, jakie pełni rodzina na rzecz swoich członków. W szerokiej literaturze dotyczącej problematyki rodziny można znaleźć wiele klasyfikacji funkcji rodziny. Klasyfikacje te nie wykluczają się, nie zaprzeczają sobie nawzajem, raczej się uzupełniają i nakładają. Jednego z takich podziałów dokonał Z. Tyszka¹. Wymienia on dziesięć funkcji rodziny, które łączy w cztery podstawowe grupy: 1. Funkcje biopsychiczne: funkcja prokreacyjna; funkcja seksualna. 2. Funkcje ekonomiczne: funkcja materialno-ekonomiczna; funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca. 3. Funkcje społeczno-wyznaczające: funkcja klasowa; funkcja legalizacyjno-kontrolna. 4. Funkcje socjopsychologiczne: funkcja socjalizacyjna; funkcja kulturalna; funkcja rekreacyjno-towarzyska; funkcja emocjonalno-ekspresyjna.

Rodzina jako grupa społeczna i instytucja wychowawcza, ma z jednej strony wpływ na optymalizowanie wychowawcze i socjalizację dziecka, z drugiej strony zaburzone jej funkcje, wynikające z różnych negatywnych uwarunkowań życia rodzinnego, mogą doprowadzić do chaosu wychowawczego. Ze względu na pełnienie tych funkcji można wyróżnić dwie kategorie rodzin: rodziny funkcjonalne i dysfunkcjonalne. We współczesnych rodzinach można zaobserwować pewne typowe procesy i zjawiska związane z jej funkcjonowaniem. Należy wśród nich wymienić²:

- znaczny wzrost zatrudnienia kobiet nie tylko z pobudek ekonomicznych (dążność do ciekawszego życia, samorealizacja),
- egalitaryzacja w małżeństwie i rodzinie, relatywne zmniejszenie się wartości dzieci dla rodziców (dobra konkurencyjne),

---

¹ Z. Tyszka, *Socjologia rodziny*, Warszawa 1974, s.69.

² Z. Tyszka, *Rodzina we współczesnym świecie*, Poznań 2003, s. 103-104.

- dyferencjacja norm i wartości u poszczególnych członków rodziny, wypieranie przez współczesną cywilizację wartości tradycyjnych w tym także rodzinnych,
- autonomizacja członków rodziny, osłabienie spójności i dezintegracja znacznej części rodzin,
- wzrost liczby konfliktów małżeńskich i wzrost liczby rozwodów prowadzący do ich masowości,
- zmniejszenie się procentu osób pozostających w sformalizowanych związkach małżeńskich przy wzroście osób pozostających w alternatywnych dla rodziny związkach,
- występująca na dość szeroką skalę patologizacja społeczna i psychospołeczna części jednostek, mająca istotne reperkusje w życiu rodzinnym oraz mająca w znacznej mierze swe źródła w nieprawidłowo ukształtowanych rodzinach.

Niestety może dochodzić do sytuacji, kiedy to w rodzinie występują różne czynniki wskazujące na zachowania i postawy rodzicielskie niewłaściwe z punktu widzenia społecznie akceptowanych norm. Jeżeli w życiu codziennym rodziny, sytuacje o zabarwieniu negatywnym nasilają się, a towarzyszyć temu będzie brak więzi emocjonalnych, to wówczas można stwierdzić, że rodzina nie spełnia należycie powierzonych jej funkcji. Dysfunkcyjność takiej rodziny oznacza występowanie niedostatku w zaspokajaniu potrzeb biologicznych, rozwojowych i uczuciowych, co nierzadko może pociągać za sobą dezorganizację całego środowiska wychowawczego, społecznego, a także emocjonalnego.

Do najczęściej wymienianych w literaturze czynników zagrażających współczesnej rodzinie, a zarazem wpływających na przeobrażenia życia rodzinnego można zaliczyć³.

- wzrastającą pauperyzację rodzin,
- wyjazdy rodziców za granicę w celach zarobkowych,
- dezintegrację wewnątrzrodzinnej socjalizacji,
- osłabienie więzi emocjonalnych w rodzinie,
- wzrost atomizacji społecznej,
- wzrost anonimowości jednostek,
- upadek autorytetów rodzinnych,
- przesunięcia i zmiany w pozycjach i rolach w rodzinie,
- ograniczenie dzietności,
- dezintegrację rodziny i wzrost rozwodów,

---

³ Z. Tyszka, *Współczesne rodziny polskie. Ich stan i kierunek przemian*, Poznań 2004, s. 83-85.

- pluralizm w świecie wartości,
- wzrost rodzin problemowych i patologicznych,
- niską kulturę pedagogiczną rodziców.

Nie sposób jednak poprzestać tylko na ww. grupach zagrożeń. Dynamicznie rozwijająca się rzeczywistość społeczna i technologiczno-gospodarcza implikuje również potencjalne ryzyka dla życia rodzinnego. W drugiej połowie 2023 r., czyli na moment przygotowania niniejszego Programu, należy uwzględnić w szczególności wciąż nie w pełni rozpoznane dla życia społecznego i rodzinnego następstwa epidemii wirusa Sars-CoV-2, a także inne czynniki stresogenne, jak postępująca inflacja w kraju, wzrost kosztów życia i obawy o utratę źródła dochodów, czy niepewna sytuacja geopolityczna Polski w związku z trwającym od 24 lutego 2022 r. konfliktem w kraju ościennym czyli Ukrainie.

Aby przeciwdziałać zagrożeniom dla rozwoju i spełniania swoich naturalnych funkcji przez rodziny, lokalne samorządy zostały zobowiązane z mocy prawa do stworzenia oraz zapewnienia funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to niezwykle istotne i trudne zadanie, ponieważ działania na rzecz rodziny, to działania nie tylko na rzecz konkretnej grupy, ale i całej wspólnoty, a jak wiadomo wspierając rodzinę przyczyniamy się nie tylko do jej rozwoju, ale i wzmacniania więzi w całej społeczności. Opracowanie i realizacja Programu Wspierania Rodziny, jest nie tylko zadaniem gminy wynikającym z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ale również wyrazem woli władz samorządowych co do zapewnienia środowisku rodzinnemu możliwie jak najlepszych warunków do wypełniania swoich naturalnych funkcji.

II Ramy prawne Programu

II 1. Podstawa prawna

Niniejszy, trzyletni Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2024-2026 został opracowany zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 zm.).

Należy ponadto zwrócić uwagę na dwa inne przepisy przywołanej ustawy:

- **zgodnie z art. 179 ust. 1** - w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

- zgodnie z **art. 179 ust. 2** rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Niniejszy Program stanowi kontynuację i rozwinięcie celów poprzedniego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel, który obejmował perspektywę czasową lat 2021-2023 i został przyjęty do realizacji mocą uchwały Nr XXV/194/21 Rady Miasta Helu z dnia 5 maja 2021 r.

II 2. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcję opiekuńczo-wychowawczą oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

W myśl art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) (uchylona)
  - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:

a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,

b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy

Natomiast na podstawie art. 177 ust. 1 i 2 ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1. Gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

Do roku 2017 ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku. „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomagania dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m. in. że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych.

II 3. Relewantne akty prawne

Niniejszy Program będzie realizowany w oparciu i zgodnie z relewantnymi przepisami następujących aktów prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023 poz. 901 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 165 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 172 ze zm.),
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2023 poz. 390, 658, 852, 1429.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2022 poz. 2230),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2023 poz. 1300, 1429),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2023 poz. 289 ze zm.),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 2023 poz. 1610 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. 2023 poz. 204),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 810),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1234, ze zm.).

II 4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Cele przyjęte w niniejszym Programie pozostają kompatybilne z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu lokalnym i regionalnym, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Spójność celów niniejszego Programu z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu lokalnym

Cele ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hel na lata 2021-2025	Cele z Programu Wspierania Rodziny 2024-2026
CEL STRATEGICZNY: Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie I CEL OPERACYJNY – Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich	Cel główny Cele operacyjne 1-5
Cele z Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Puckiego na lata 2016-2025	Cele z Programu Wspierania Rodziny 2024-2026
CEL STRATEGICZNY 1: Profesjonalne wsparcie rodzin i osób przez kompetentne służby w powiecie puckim CEL OPERACYJNY 2: Stworzenie efektywnego systemu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w powiecie puckim	Cel główny Cele operacyjne 1-5
Cele z Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030	Cele z Programu Wspierania Rodziny 2024-2026
CEL GŁÓWNY: Powszechne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi oraz wysokiej jakości system w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej w województwie pomorskim PRIORYTET 1: Wsparcie rodzin w środowisku lokalnym PRIORYTET 2: Wysoki poziom systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej PRIORYTET 3: Usługi specjalistyczne na rzecz dzieci i młodzieży objętych systemem pieczy zastępczej	Cel główny Cele operacyjne 1-5
Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030	Cele z Programu Wspierania Rodziny 2024-2026
CEL GŁÓWNY: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w województwie pomorskim CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Cel operacyjny 3: pomoc rodzinom w kryzysie, przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom zagrażającym prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny Cel operacyjny 5: podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji i organizacji wspierających rodzinę i dzieci, integrowanie

<p>CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie</p> <p>CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług</p>	<p>i doskonalenie systemu wsparcia rodzin</p>
---	---

Źródło: opracowanie własne

III Podstawowe informacje o gminie

III 1. Lokalizacja

Gmina Miejska Hel położona jest w północnej Polsce, w województwie pomorskim i powiecie puckim. Siedzibą gminy jest miasto Hel. Gmina zajmuje około 21 km² i znajduje się na samym końcu Mierzei Helskiej, której długość wynosi ok. 34 km. Gmina Hel znajduje się w odległości ok. 13 km od Jastarni, 35 km od Władysławowa i ponad 80 km od aglomeracji gdańskiej.

Zewnętrzne połączenia komunikacyjne miasta są realizowane w oparciu o drogę wojewódzką nr 216, linię kolejową relacji Reda – Władysławowo – Hel łączącą Hel z Trójmiastem oraz drogi wodne (połączenie żeglugowe z miejscowościami położonymi nad Zatoką Gdańską, w tym w sezonie letnim tzw. tramwaje wodne). Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej są drogi powiatowe i gminne obsługujące ruch lokalny.

Rysunek 1. Mapa Gminy Miejskiej Hel

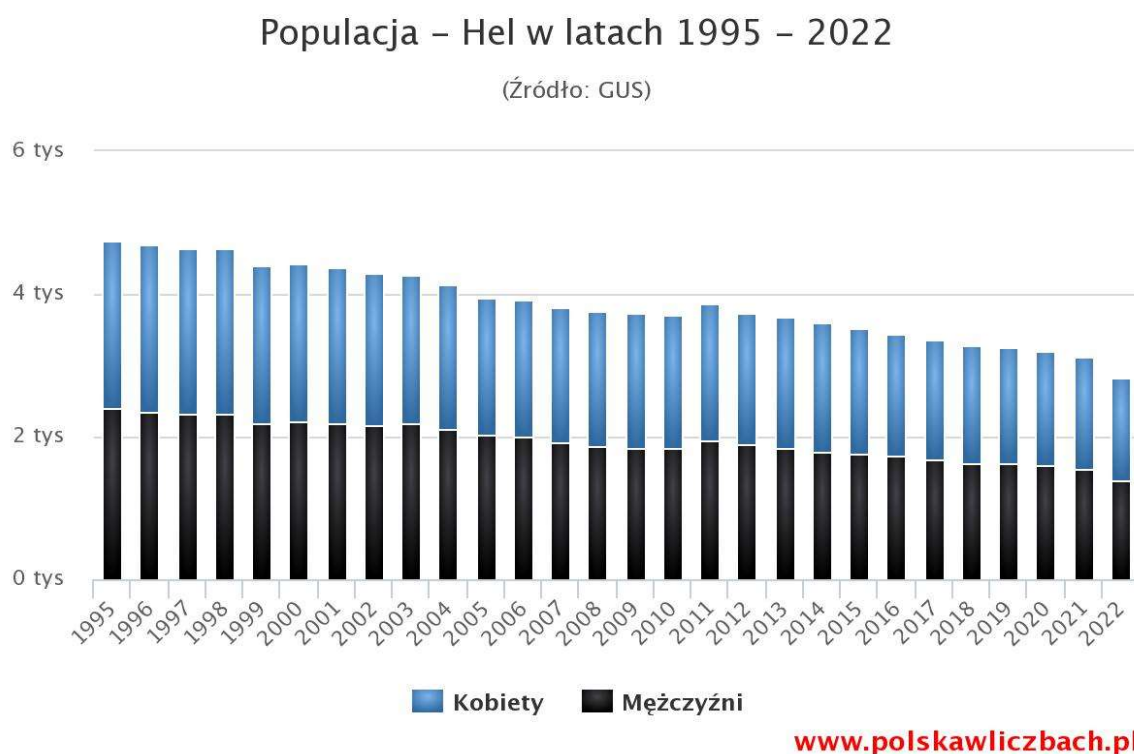

Źródło: opracowanie własne

III 2. Ludność

Hel liczy **2 835 mieszkańców⁴**, z czego 51,0% stanowią kobiety, a 49,0% mężczyźni. **W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 33,9%.**

Wykres 1. Ludność gminy Hel (1995-2022)

Średni wiek mieszkańców wynosi 44,4 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego (40,9) oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1).

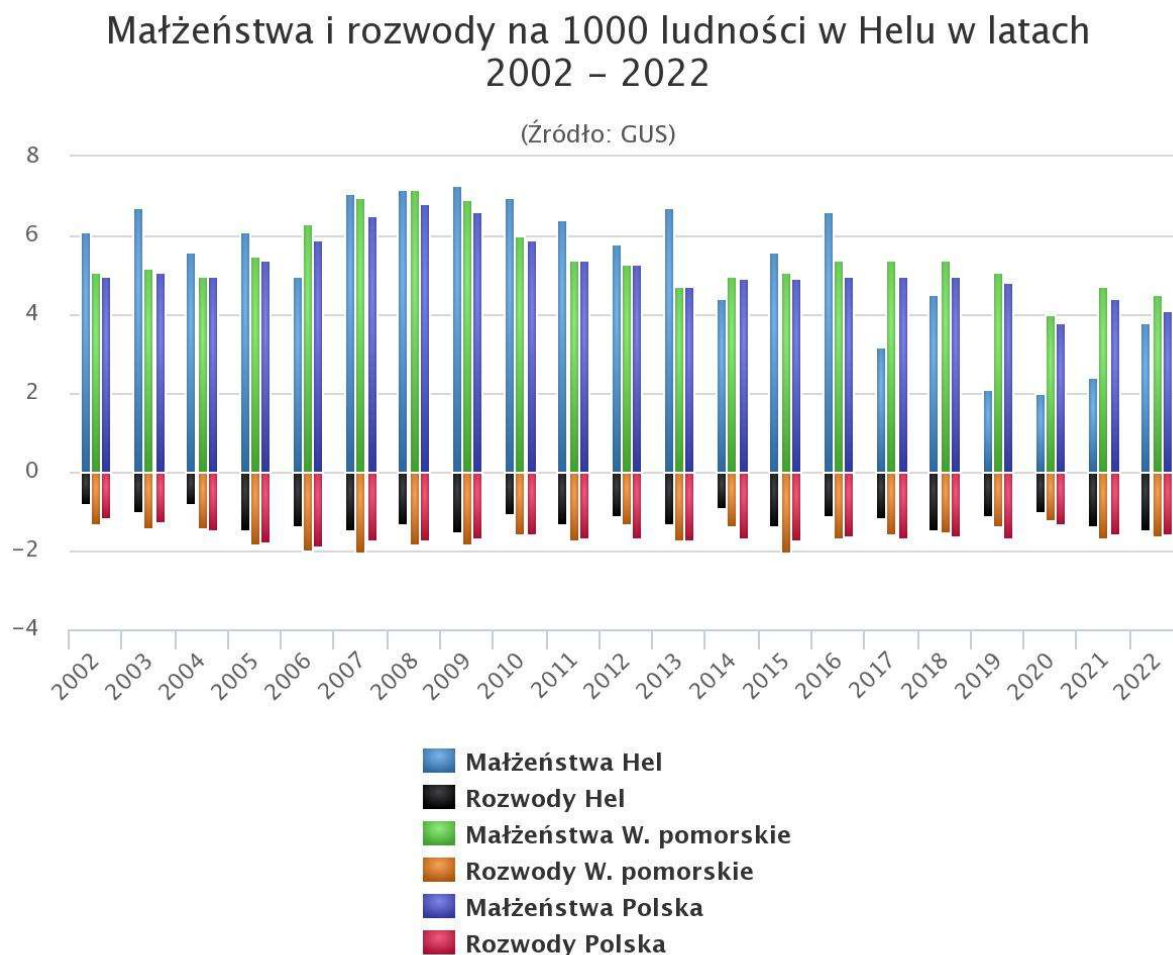
Mieszkańcy Helu zawarli w 2022 roku 11 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców.

Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa pomorskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa pomorskiego oraz mniej od wartości dla kraju. 28,8% mieszkańców Helu jest stanu wolnego, 58,1% żyje w małżeństwie, 6,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 6,5% to wdowy/wdowcy.

⁴ GUS, dane na 31.12.2022, Więcej: <https://www.polskawliczbach.pl/Hel>

Szczegółowe informacje na temat zawieranych małżeństw i rozwodów na przestrzeni ostatnich 20 lat zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 2. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w Helu w l. 2002-2022

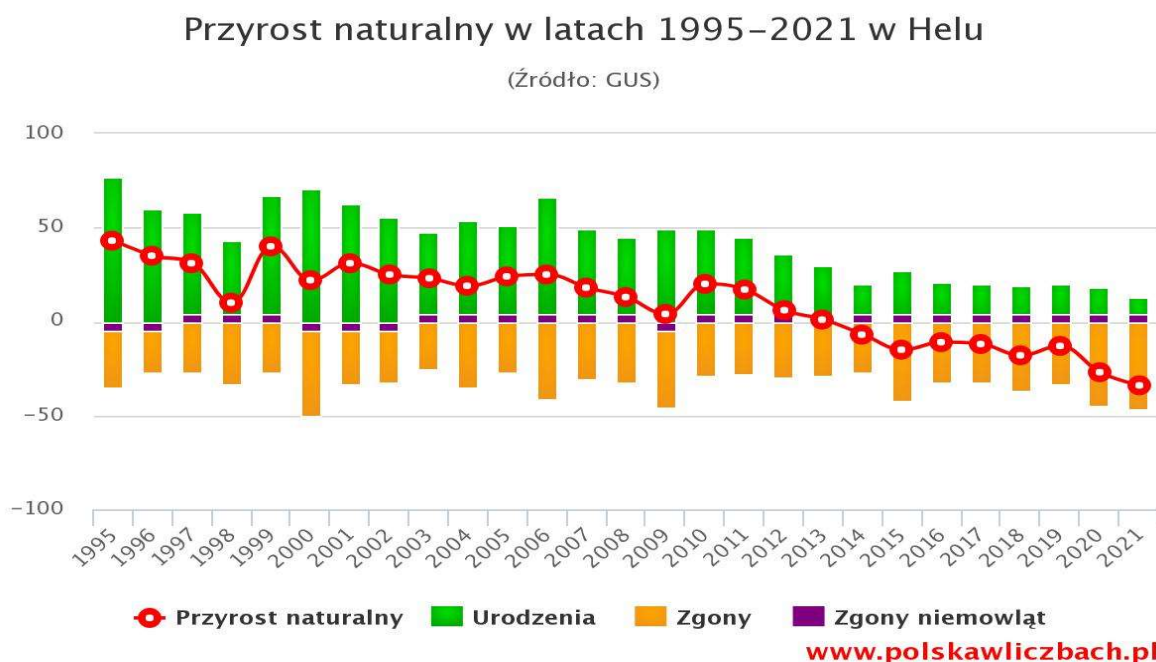

www.polskawliczbach.pl

Hel ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -38. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -13,19 na 1000 mieszkańców Helu. W 2022 roku urodziło się 9 dzieci, w tym 66,7% dziewczynek i 33,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 495 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,94 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 33,4% zgonów w Helu spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,2% zgonów w Helu były nowotwory, a 5,6% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Helu przypada 16.32 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa pomorskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla

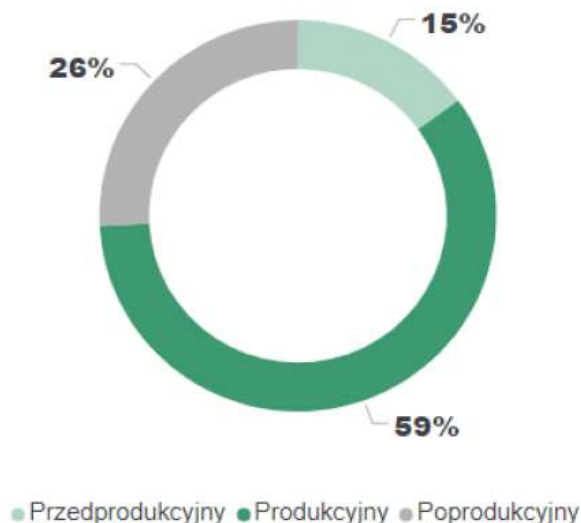
kraju. W 2022 roku zarejestrowano 20 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 58 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Helu -38. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Hel (1995-2021)

Największa część, bo 59% mieszkańców Helu jest w wieku produkcyjnym, 15% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 26% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4. Struktura demograficzna mieszkańców gminy Hel

IV Diagnoza społeczna rodzin

IV 1. Organizacja i zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu

W Gminie Miejskiej w zakresie pomocy społecznej działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie z Uchwałą nr XV/126/20 Rady Miasta Helu z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia nowego statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu Ośrodek wykonuje:

- ✓ zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami burmistrza Helu;
- ✓ zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę;
- ✓ działania ośrodka mają na względzie utrzymanie spójności rodziny, społeczności lokalnej i są ukierunkowane na wzmocnienie samodzielności i aktywności tak rodzin jak i społeczności celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Ośrodek koordynuje również realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- ✓ analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- ✓ rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach z funduszu alimentacyjnego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie świadczenia „Dobry Start”;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie Karty Dużej Rodziny;

- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie pomocy materialnej o charakterze socjalnym;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie dodatku mieszkaniowego i energetycznego;
- ✓ realizacja programów systemowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach powyższych zadań Ośrodek wykonuje :

1. zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, do których należą:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- ✓ sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ✓ przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- ✓ organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;

- ✓ sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- ✓ dożywanie dzieci;
- ✓ kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- ✓ pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- ✓ utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. zadania własne gminy do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- ✓ podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- ✓ współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

3. zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie, do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- ✓ organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

- ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

4. zadania zlecone gminie, wynikające z innych ustaw, mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, po zapewnieniu odpowiednich środków.

5. inne zadania określone uchwałami Rady Miasta Helu oraz zarządzeniami burmistrza Helu.

IV 2. Wsparcie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu dla rodzin

Na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu dokonano analizy rodzin objętych pomocą społeczną w latach: 2020-2022, co przedstawiono na czterech poniższych tabelach.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w l. 2020-2022

	2020	2021	2022
Rodziny, którym przyznano świadczenie	136	123	122
Rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	136	123	122
<i>Razem</i>			
Rodziny z dziećmi ogółem	25	28	20
O liczbie dzieci:			
1	17	18	9
2	7	6	7
3	0	2	2
4	1	2	2
5	0	0	0
6	0	0	0
7 i więcej	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	17	14	9
O liczbie dzieci:			
1	12	10	4
2	4	2	3
3	0	1	1
4 i więcej	1	1	1

Źródło: MOPS – Sprawozdanie MPIPS

Stale zmniejsza się liczba rodzin, którym przyznano świadczenie – na przestrzeni trzech analizowanych lat wskaźnik ten spadł o 10%. W tym zmniejszeniu uległa również liczba rodzin z dziećmi, będących klientami MOPS (spadek o 20%).

Zmniejszyła się także liczba rodzin niepełnych, korzystających ze świadczeń (o 47%).

Głównym powodem przyznawania świadczeń socjalnych rodzinom w gminie miejskiej Hel pozostaje od lat ubóstwo. Niemniej należy koniecznie zauważyć, że **stale i wyraźnie zmniejsza się liczba rodzin korzystających z pomocy na skutek ubóstwa (spadek o 26%).**

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Drugim w kolejności najczęstszym powodem przydzielania świadczeń jest długotrwała lub ciężka choroba – w tym przypadku również odnotowuje się spadek na przestrzeni ostatnich 3 lat (o 21%).

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Trzecią w kolejności przyczynę stanowi **niepełnosprawność** (spadek o 7%).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia

wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

W ramach wszystkich powodów przyznawania rodzinom pomocy zauważa się tendencje spadkowe. Wyjątkiem jest potrzeba ochrony macierzyństwa – gdzie liczba rodzin pozostaje od lat na zbliżonym poziomie

Tabela 3. Powody przyznania pomocy rodzinom w I. 2020-2022

	2020	2021	2022
Ubóstwo	68	52	50
Długotrwała lub ciężka choroba	48	35	38
Niepełnosprawność	44	41	41
Bezrobocie	32	31	22
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	3	2
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	21	19	15
Alkoholizm	18	8	10

Źródło: MOPS – Sprawozdanie MPIPS

Najbardziej popularną formą pomocy i wsparcia ze strony MOPS w Helu pozostaje od 2020 r. praca socjalna – aczkolwiek liczba rodzin korzystająca z niej zmalała w ciągu ostatnich trzech lat o 14%.

Udzielanie pomocy społecznej w ramach świadczeń pracy socjalnej należy do zadań własnych gminy. Praca socjalna polega na działalności zawodowej mającej na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Pozostałe z rodzajów pomocy i wsparcia są wyraźnie rzadziej stosowane. Na przykład ostatni przypadek skorzystania z interwencji kryzysowej miał miejsce w 2020 r.

IV 3. Asystent rodziny

Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny pozostaje na zbliżonym poziomie, chociaż wykazuje ogólną tendencję rosnącą – w 2022 r. liczba ta zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim, ale wyniosła o jedną rodzinę więcej niż w 2020 r.

Tabela 4. Korzystający z pomocy i wsparcia, Sprawozdanie MRPiPS

	2020	2021	2022
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	0	0	0
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	6	8	7
Poradnictwo specjalistyczne	-	-	-
Praca socjalna	22	11	19
Interwencja kryzysowa	1	0	0

Źródło: MOPS – Sprawozdanie MPIPS

Najczęstszym powodem zakończenia współpracy z rodziną przez asystenta jest osiągnięcie celów tego rodzaju pracy.

Tabela 5. Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny, Sprawozdanie MRPiPS

	2020	2021	2022
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	6	8	7
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	0	0	0
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	6	8	7
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę:			
a) osiągnięcie celów	1	0	1
b) zaprzestanie pracy przez rodzinę	1	0	0
c) brak efektów	0	0	0
d) inne np. przeprowadzka	0	0	1*

Źródło: MOPS – Sprawozdanie MPIPS

*w 2022 roku jedna rodzina wyprowadziła się.

W ramach wykonywanych obowiązków, asystent rodziny współpracował z niżej wymienionymi instytucjami :

- placówki oświatowe;
- poradnia psychologiczna;
- kuratorzy;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii;
- Sąd Rodzinny w Wejherowie;
- Komisariat Policji w Juracie.

W roku 2022 w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Helu zatrudnionych było **2 asystentów** (1 asystent w 2021 r.) rodziny każdy w wymiarze $\frac{1}{2}$ **etatu** (tak samo w 2021 r.). Całkowity koszt realizacji zadania w roku 2022 r., który w całości poniosła gmina wyniósł **17.406,20 zł** i było równe wynagrodzeniu (**33.328,80 zł** w 2021 r., w tym wynagrodzenie **18.134,79 zł**).

Problemy rozwiązane w rodzinach 2022 roku, w których był przydzielony asystent rodziny:

1. Pomoc w otrzymaniu wsparcia finansowego.
2. konsultacje i pomoc psychologiczna dzieci.
3. Pomoc w remoncie mieszkania.
4. Pomoc w pozyskaniu mieszkania zasobów komunalnych.
5. Pomoc w rozwiązywaniu problemów z nauką dzieci.
6. Pomoc w uzyskaniu świadczeń rodzinnych na dziecko.
7. Motywowanie do zachowywania trzeźwości.
8. Otrzymanie pomocy z projektu szlachetnej paczki.
9. Pomoc w korzystaniu z konsultacji lekarzy specjalistów i leczenia.
10. Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych.

Problemy rozwiązane w rodzinach 2021 roku, w których był przydzielony asystent rodziny:

1. Otrzymanie wsparcia finansowego - 4 rodziny.
2. Konsultacja psychologiczna dzieci - 3 dzieci.
3. Remont mieszkania - 2 rodziny.

4. Pozyskanie mieszkania z zasobów komunalnych - 1 rodzina.
5. Problemy z nauką - 3 dzieci.
6. Uzyskanie świadczenia rodzinnego na dziecko - 1 rodzina.
7. Zachowanie trzeźwości - 1 osoba.
8. Otrzymanie pomocy z projektu szlachetnej paczki - 1 rodzina

IV 4. Oświata

W 2022 r. pokrycie bieżących wydatków oświatowych subwencją oświatową było na poziomie **52,49%** , a w 2021 – **54,47%** (spadek o 1,98%). Bieżące wydatki oświatowe na jednego ucznia wyniosły 30.880 zł (27845 zł w 2021 r.), z czego subwencja oświatowa wyniosła 16.210 zł tj. 52% (15.167 zł w 2021 r. tj. 54%), a dopłata ze środków własnych 14.670 zł tj. 48% (12 678 zł w 2021 r. tj. 46%). W latach 2021-2022 widzimy zatem **wzrost dopłat ze środków własnych o 2%**.

Łączne wydatki poniesione przez gminę na oświatę i wychowanie w roku 2021 wyniosły 5.269.884 zł, Co jest spadkiem o 11,21% stosunku do roku poprzedniego. Z kolei w 2022 r. wydatki te wyniosły 5.434.892 zł, co daje wzrost o 3,13% do roku poprzedniego.

W 2022 roku **73** (w 2021 r. 78) dzieci było objętych nauczaniem przedszkolnym, a w szkołach podstawowych **176** (187 w 2021 r.). Średnia liczebność oddziałów w szkołach podstawowych wyniosła 19,56 (17 w 2021 r.), a średnia liczba etatów nauczycielskich na oddział w szkole podstawowej wyniosła 2,91 (2,42 w 2021 r.). Liczba uczniów na jeden etat nauczycielski w szkołach podstawowych wyniosła 6,72 (7,02 w 2021 r.), tym samym wskaźnik efektywności zatrudnienia nauczycieli⁵ był na poziomie 2,61 (7,97 w 2021 r.).

Jednostką oświatową w gminie miejskiej Hel jest Zespół Szkół Ogólnokształcących w Helu, który obejmuje dwie jednostki: przedszkole miejskie i szkołę podstawową. W roku szkolnym 2021/2022 w 9 oddziałach szkoły podstawowej uczyło się **176 uczniów** (w 2020/2021 było to 187 uczniów w 11 oddziałach), co oznacza średnią liczbę 19,56 uczniów w klasie (w 2020/2021 17). W okresie od 26 października 2020 roku do 31 maja 2021 roku uczniowie klas 4 do 8 szkoły podstawowej uczyli się zdalnie przy pomocy aplikacji TEAMS. W 2022 r. 17 uczniom z ZSO przyznano stypendia za wyniki w nauce.

---

⁵ Wskaźnik określa ilu uczniów potrzeba, aby sfinansować 1 umownie liczony etat nauczyciela.

Tabela 6. Liczba uczniów/wychowanków i oddziałów w I. 2021-2022

Wyszczególnienie	liczba oddziałów		liczba uczniów/ wychowanków		średnia liczebność oddziałów
	Rok	2022	2021	2022	2022
SP		9	78	176	19,56
Przedszkole		4	187	73	18,25
ogółem		13	265	249	19,15

Źródło: MOPS

W roku szkolnym 2021/2022 liczba wszystkich zatrudnionych pracowników w oświacie wyniosła 51 (wzrost o 1 osobę w stosunku do roku 2020/2021), z czego 34 to nauczyciele, 28 w SP i 6 w przedszkolu (tyle samo co w 2020/2021), a 17 pracownicy Administracji i obsługi, 11 w SP i 6 w przedszkolu (w 2020/2021 – 16). W SP w 2022 r. pracowało zatem ogółem 39 osób, a w przedszkolu – 12 osób.

Realizacji niniejszego celu operacyjnego służyła działalność MOPS-u, w tym w zakresie niesienia pomocy społecznej dla rodzin poprzez różnorodne zasiłki i świadczenia pieniężne i niepieniężne, zwłaszcza z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, wielodzietności i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Pomoc ta została już opisana całościowo we wcześniejszym rozdziale, dlatego tutaj przedstawimy pozostałe programy realizowane w tej mierze przez MOPS.

IV 5. Karta Dużej Rodziny

O przyznanie Karty Dużej Rodziny ubiegać się mogą nie tylko członkowie rodzin, w których w chwili składania wniosku co najmniej troje dzieci spełnia warunki ustawy, ale również **rodzice i małżonkowie rodziców, którzy mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, Karta Dużej Rodziny** to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług **ze względu na wiek tych dzieci w chwili składania wniosku.**

Na przestrzeni zaledwie jednego roku lawinowo wzrosło zainteresowanie przyznaniem Karty Dużej Rodziny wśród mieszkańców gminy.

Liczba złożonych wniosków w tej sprawie wzrosła przeszło czterokrotnie, a liczba osób, które otrzymało Kartę Dużej Rodziny zwiększyła się ponad 10 razy.

Tabela 7. Karta Dużej Rodziny w I. 2021-2022 w gminie miejskiej Hel

	2021	2022
Liczba złożonych wniosków	5	23
Liczba osób, którym wydano Kartę	6	64

Źródło: MOPS

IV 6. Świadczenia rodzinne

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu na podstawie upoważnienia Burmistrza Helu realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych oraz postępowania w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Świadczenia rodzinne czyli **zasilek rodzinny** oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, to świadczenia do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty **674 zł**. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty **764 zł**.

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w 2022 roku wyniosła **116** (**142** w 2021 r.), a liczba decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących świadczeń rodzinnych - **137** (**116** w 2021 r.).

W poniższej tabeli zestawiono wydatki poniesione w latach 2021-2022 na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa oraz liczba świadczeń, z wyłączeniem świadczeń ustalonych na podst. art. 5 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Tabela 8. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa oraz liczba świadczeń, z wyłączeniem świadczeń ustalonych na podst. art. 5 ust. 3 ustawy w l. 2021-2022

L.P.	Rodzaj świadczenia	Kwota w zł		Liczba świadczeń	
		2022	2021	2022	2021
	Rok				
1.	zasiłek rodzinny	76 155	73661	653	642
2.	dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenie dziecka, opieka nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego, samotne wychowywanie, kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	50 677	44901	343	284
3.	zasiłek pielęgnacyjny	204 655	204401	949	947
4.	świadczenie pielęgnacyjne	441 298	388146	196	197
5.	specjalny zasiłek opiekuńczy	4 340	6820	7	10
6.	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	6000	11000	6	11
7.	świadczenie rodzicielskie	27 786	72109	31	77
8.	zasiłek dla opiekuna	5 620	7440	10	12

Źródło: MOPS

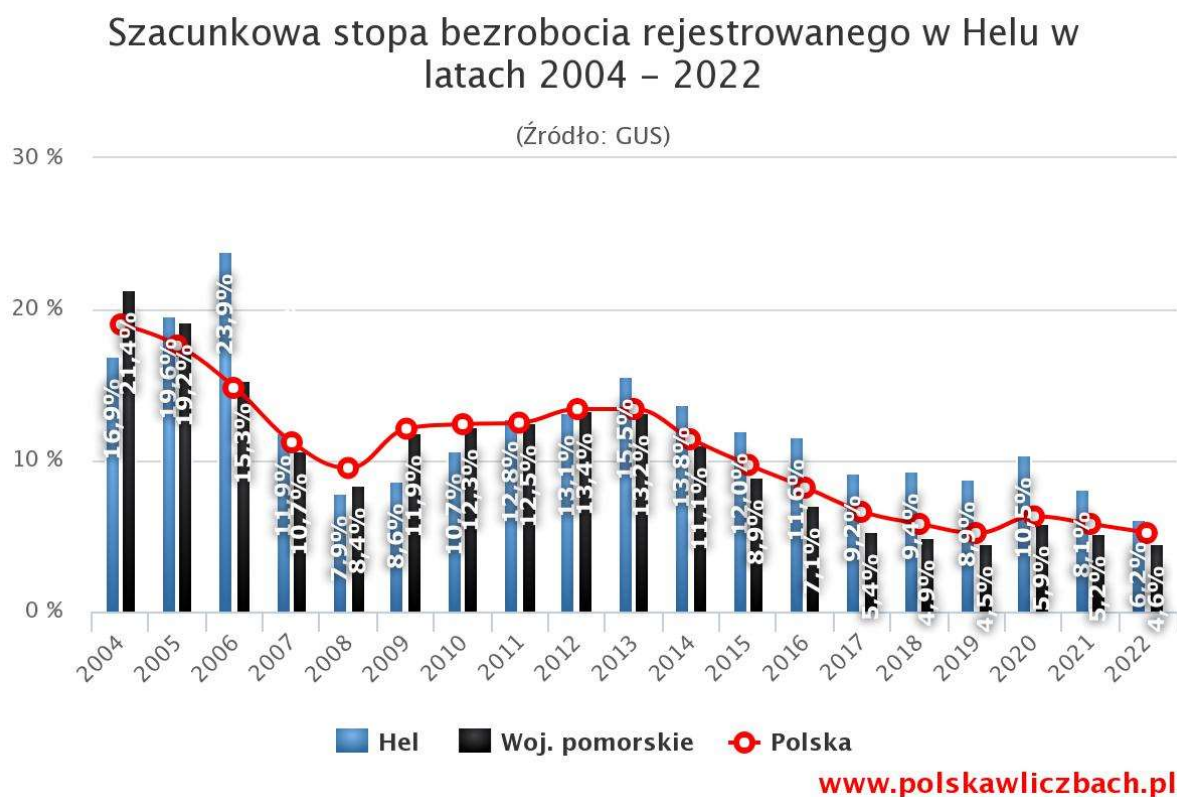
IV 7. Rynek pracy, bezrobocie i przedsiębiorczość

Bezrobocie rejestrowane w Helu wynosiło w 2022 roku **6,2%** (6,2% wśród kobiet i 6,2% wśród mężczyzn). Jest to **znacznie więcej** od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa pomorskiego (4,6%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Helu wynosiło **5 205,94 PLN**, co odpowiada 86.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Szczegółowe dane na temat skali bezrobocia rejestrowanego i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto przedstawiono na dwóch poniższych wykresach.

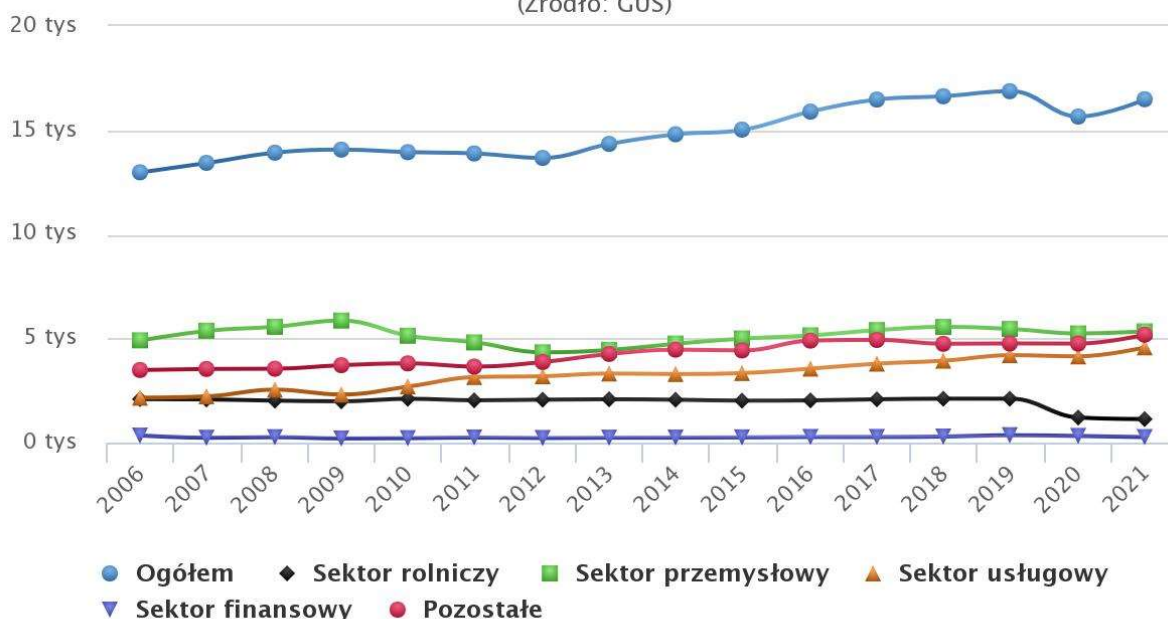
Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Helu w l. 2004-2022

Wykres 6. Liczba pracujących wg sektorów ekonomicznych w Helu w l. 2006-2021

Liczba pracujących według sektorów ekonomicznych w Helu w latach 2006 – 2021

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Helu 121 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 208 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **87**. **6,8%** aktywnych zawodowo mieszkańców Helu pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **32,4%** w przemyśle i budownictwie, a **27,7%** w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Kluczowa aktywność gminy Hel w realizacji tego CO skupiała się wokół organizacji **prac społecznie użytecznych**.

W celu łagodzenia skutków bezrobocia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu przy współpracy z Urzędem Miasta Helu oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Pucku organizuje prace społecznie użyteczne na terenie naszego miasta dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

W roku 2021 prace społecznie użyteczne realizowane były od marca do października. Maksymalna liczba godzin w miesiącu do przepracowania przez 1 osobę bezrobotną (nie więcej niż 10 godzin tygodniowej normy czasu pracy). Miejscami wykonywania prac społecznie użytecznych były: Muzeum Obrony Wybrzeża w Helu, Urząd Miasta w Helu i 115 Szpital Wojskowy z Przychodnią SP ZOZ.

Z kolei w 2022 r. Prace społecznie użyteczne realizowane były od marca do listopada, a maksymalna liczba godzin w miesiącu do przepracowania przez 1 osobę bezrobotną (nie więcej niż 10 godzin tygodniowej normy czasu pracy). Miejscem wykonywania prac społecznie użytecznych były: Muzeum Obrony Wybrzeża w Helu i Urząd Miasta w Helu.

Wysokość świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych za 1 godzinę wyniosła: w okresie od marca 2022 r. do maja 2022 r. 9,00 zł (8,70 zł w 2021 r.), a w okresie od czerwca 2022 r. do listopada 2022 r. 9,50 zł (9,00 zł w 2021 r.).

Całościowy koszt prac społecznie użytecznych w 2022 r. wyniósł **10.591 zł** (6.901.20 zł w 2021 r.), z czego refundacja z PUP była równa **6.354,60 zł** (4.128,66 zł w 2021 r.), a środki własne **4.236,40 zł** (2.778,54 zł w 2021 r.).

IV 8. Punkt Pomocy Rodzinie w Helu

Punkt Pomocy Rodzinie w Helu mieści się przy ul. Komandorskiej 2 i przyjmuje osoby zainteresowane w następujących terminach:

- Poniedziałek: 13:00 – 14:00 – terapia logopedyczna (Logopeda)
- Wtorek: 16:00 – 18:00 – posiedzenia MKRPA i Zespołów
- Środa:
  - 10:00 – 12:00 – konsultacje (Instruktor terapii uzależnień)
  - 13:00 – 14:00 – terapia logopedyczna (Logopeda)
  - 16:00 – 18:00 – szkolenie dla osób ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż alkoholu
- Czwartek
  - 10:00 – 12:00 – konsultacje (Instruktor terapii uzależnień)
  - 16:00 – 18:00 – konsultacje (przewodniczący MKRPA)

W Punkcie Pomocy Rodzinie, w każdy czwartek od godz. 16:00 – 17:00 można także wypożyczyć książki o różnorodnej tematyce, m.in. problemy uzależnień (alkohol, narkotyki, Internet i inne), wychowanie dzieci, szkolne programy profilaktyczne, psychoterapia.

- Sobota: 09:00 – 15:00 – konsultacje (Psycholog).

Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Pomocy Rodzinie w Helu pozostaje od ostatnich trzech lat na zbliżonym poziomie, aczkolwiek w 2022 r. wzrosła o jedną rodzinę w porównaniu z 2020 i o 2 w porównaniu z 2021.

W 2020 r. z pomocy specjalistów Punktu skorzystało 10 rodzin, w 2021- 9 rodzin, a w 2022 – 11 rodzin.

Należy również zauważyć, że w l. 2020-2021 wszystkie rodziny korzystające z oferty Punktu były rodzinami, które zgłosiły się po pomoc z powodu problemu alkoholowego. Ta tendencja uległa zmianie w 2022 r., kiedy to na łącznie 11 rodzin 9 z nich deklarowało występowanie problemu alkoholowego.

V Zasoby instytucjonalne Gminy Miejskiej Hel

Wymienione poniżej zasoby instytucjonalne Gminy Miejskiej Hel, to instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą rodziny, w tym:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowa Komenda Policji,
- Straż Miejska w Helu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku,
- Punkt Pomocy Rodzinie w Helu,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo” w Helu,
- placówki oświatowo – wychowawcze,
- zakłady opieki zdrowotnej,
- organizacje pozarządowe,
- kuratorzy sądowi,
- kościoł.

VI Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony*; *Weakneeses- Słabe strony*; *Opportunities- Szanse*; *Threats- Zagrożenia*. Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest

wytaczanie celów strategicznych. Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Miejskiej Hel przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Analiza Swot

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • obowiązujące akty prawa miejscowego oraz gminne programy i strategie z zakresu polityki społecznej; • stale podnosząca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • zatrudnienie asystenta rodziny, • aktywna postawa władz gminy w podejmowaniu działań na rzecz członków wspólnoty lokalnej - opracowanie oraz wdrażanie programów profilaktycznych i pomocowych, • współpraca MOPS z samorządem gminnym, • zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, • działania profilaktyczne prowadzone w gminnych placówkach oświatowych, • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, • dobra baza rekreacyjno-sportowa i oświatowa dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie gminy, • funkcjonowanie Punktu Pomocy Rodzinie wraz z dostępnością psychologa i instruktora terapii uzależnień, • funkcjonowanie grupy samopomocowej AA, • działalność Świetlicy Środowiskowej- dostępność placówki wsparcia dziennego; • dostępność miejskiego przedszkola, • zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy, • system stypendialny dla dzieci, • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego- Straż Miejska. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska świadomość i wiedza społeczna na temat wspierania rodziny i pieczy zastępczej • postawy roszczeniowe części klientów MOPS, • brak wystarczającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży w okresie tzw. zdalnej edukacji, • bezradność i niskie kwalifikacje opiekuńczo-wychowawcze rodziców, • niechęć do udziału w zajęciach edukacyjnych, spotkaniach grup wsparcia i innych inicjatywach integracyjnych podnoszących kompetencje społeczne, • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetów, • ujemny przyrost naturalny, • spadek liczby ludności, • brak mieszkań chronionych, • brak placówek leczenia odwykowego, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie, • niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, • zbyt niskie wynagrodzenie pracowników, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • brak dostępu do zajęć edukacyjno- korekcyjnych dla sprawców przemocy, • niedostatecznie rozwinięta działalność wolontarystyczna, • postępujące obciążenie demograficzne - starzenie się społeczeństwa, • brak specjalistów do prowadzenia terapii grupowej i indywidualnej rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie; • brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych, • wysokie bezrobocie w porównaniu ze średnią dla województwa i kraju.
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodziców, • rozwój współpracy pomiędzy instytucjami społecznymi w gminie i regionie, • wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, • nowe rozwiązania prawne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (od 2023 r.) • wykorzystywanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych, • możliwość pozyskania środków finansowych w ramach ogłaszanych programów i konkursów, • dalsza współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny, • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników MOPS, • korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • rozwój i modernizacja bazy oświatowej; • rozwój i modernizacja bazy rekreacyjno sportowej, • spadek ogólnej liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko erozji autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych, • rozpad związków (rozwoły, separacje, emigracja zarobkowa), • zaniedbania emocjonalne dziecka - małe zainteresowanie po stronie rodziców problemami dzieci i sposobami spędzania przez nie czasu wolnego, • bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych rodzin, • obciążanie samorządów coraz większą liczbą zadań, w tym również bez zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych na ich realizację, • brak umiejętności szukania pomocy w sytuacjach ryzykownych i kryzysowych, • sprzyjający bierności zawodowej system zasiłków społecznych, • starzenie się społeczeństwa • konkurencja ze strony innych samorządów w uzyskiwaniu środków finansowych na działania społeczne, • wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, • negatywne skutki społeczne epidemii COVID-19 i aktualnej sytuacji ekonomicznej (inflacja) oraz międzynarodowej (konflikt ukraińsko-rosyjski) • utrzymujący się wskaźnik bezrobocia, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • zagrożenia uzależnieniami behawioralnymi, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) także płynące z nowoczesnych mediów, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji.
--	--

Opracowanie własne

VII Cel główny i cele szczegółowe Programu Wspierania Rodziny

VII 1. Cel główny

Głównym celem wyznaczonym w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2024-2026 jest:

Stworzenie i wdrożenie spójnego oraz efektywnego systemu wieloaspektowego wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja zestawu przedstawionych poniżej pięciu celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy Miejskiej Hel, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

VII 2. Cele szczegółowe

CEL SZCZEGÓŁOWY nr I: Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przy pomocy rodzin wspierających;
- Udzielanie wsparcia rodzinom posiadającym trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dożywianie dzieci, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, środki PFRON);
- Pomoc rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej lub uzależnień (w tym motywowanie członków rodziny do podejmowania działań ukierunkowanych na wyeliminowanie własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień lub terapii dla sprawców przemocy domowej - współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołem Interdyscyplinarnym);
- Prowadzenie, finansowanie oraz poszerzanie oferty usług placówki wsparcia dziennego – Świetlicy Środowiskowej „Bocianie Gniazdo”;

- Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży;
- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- Podejmowanie działań zapobiegających umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej;
- Zapewnianie usługi asystenta rodziny oraz monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny;
- Pomoc w organizowaniu ruchów samopomocowych, organizowanie grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnorodnymi problemami;
- Aktywizacja zawodowa - działania na rzecz podnoszenia umiejętności osób bezrobotnych z zakresu komunikacji, rozwiązywania konfliktów, kształtowania aktywnych postaw życiowych, w tym doradztwo zawodowe;

Wskaźniki monitorujące:

- liczba utworzonych grup wsparcia;
- liczba osób biorących udział w spotkaniach grup wsparcia;
- liczba rodzin objętych monitoringiem pracownika socjalnego;
- liczba rodzin pozostających w monitoringu po zakończeniu pracy z asystentem rodziny;
- liczba dzieci korzystających ze wsparcia świetlicy środowiskowej;
- liczba wychowawców zatrudnionych w świetlicy środowiskowej;
- liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów;
- liczba rodzin wspierających;
- liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających;
- liczba dzieci korzystających z wypoczynku z programem profilaktycznym;
- liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego;
- liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych;
- liczba dzieci korzystających ze stypendiów;
- liczba Niebieskich Kart wszczętych i zakończonych na skutek ustania przemocy;
- liczba sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych;

- liczba osób biorących udział w spotkaniach grup dla osób doznających przemocy domowej.

Realizatorzy: Gmina Miejska Hel, MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Punkt Pomocy Rodzinie działający przy MOPS w Helu, Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo” w Helu, PCPR, MZI, MKRPA, Policja, sądy, prokuratura, PUP w Pucku, fundusz zdrowia

Termin realizacji: lata 2021-2023

CEL SZCZEGÓŁOWY nr II: Wzmacnianie roli i funkcji rodziny

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zagwarantowanie rodzinom biologicznym możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, radca prawny, logopeda itp.);
- Wspieranie rodzicielstwa – realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny” oraz Programu „Rodzina 800+”;
- Udzielanie wsparcia rodzinom, w których są osoby niepełnosprawne, a w szczególności niepełnosprawne dzieci;
- Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i artykuły szkolne – program „Dobry start”;
- Poradnictwo i praca socjalna na rzecz rodzin z dziećmi świadczona przez pracowników MOPS; Umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych;
- Systematyczna współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę).

Wskaźniki monitorujące:

- liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym;
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Programu „Rodzina 800+”;
- liczba zorganizowanych przedsięwzięć/ działań;
- liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach/ działaniach;
- liczba uczniów objętych wsparciem w ramach Programu „Dobry Start”;
- liczba osób objętych wsparciem pracowników GOPS;
- liczba osób, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny;
- liczba placówek wsparcia dziennego;
- liczba dzieci uczęszczających na zajęcia do placówek wsparcia dziennego;
- liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- liczba rodzin objętych wsparciem, w których występuje problem niepełnosprawności.

Realizatorzy: Gmina Miejska Hel, MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Punkt Pomocy Rodzinie działający przy MOPS w Helu, Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo” w Helu, PCPR w Pucku, fundusz zdrowia.

Termin realizacji: lata 2021-2023.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr III: Zapewnienie dzieciom pobytu w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Kierowanie asystenta do pracy z rodziną, przygotowanie planu pracy z rodziną, realizacja zadań;
- Finansowanie kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej związanych z realizacją pomocy przez rodziny wspierające;
- Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną;
- Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej;

- Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny;
- liczba rodzin, w których zakończono współpracę z uwagi na realizację planu pracy i osiągnięcie zamierzonego celu;
- liczba planów pracy skoordynowanych z planem pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej;
- liczba rodzin wspierających korzystających ze wsparcia;
- liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej;
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach oraz kwota poniesionych wydatków;
- liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których udział wziął pracownik socjalny/asystent rodziny;
- liczba spraw sądowych, w których udział wziął pracownik socjalny/ asystent rodziny;
- liczba spotkań w zespole ds. ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Gmina Miejska Hel, MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Punkt Pomocy Rodzinie działający przy MOPS w Helu, Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo” w Helu, PCPR w Pucku, sądy, prokuratura, kuratorzy zawodowi i społeczni.

Termin realizacji: lata 2021-2023.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr IV: Doskonalenie systemu wspierania rodziny

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i umiejętności osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin
- Organizowanie lub udział w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach informacyjnych z zakresu systemu wsparcia rodziny,
- Tworzenie i ulepszanie interdyscyplinarnej współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi w środowisku lokalnym na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów rodzin (w tym z oświatą, Policją, Sądami, placówkami służby, zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie).

- Przystępowanie do rządowych programów wspierania rodziny;
- Monitorowanie realizacji Programu Wspierania Rodziny;
- Zapewnienie dostępu do superwizji asystentom rodziny oraz pracownikom instytucji działających na rzecz wspierania rodziny;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba szkoleń doskonalenia zawodowego;
- Liczba uczestników szkoleń,
- Liczba konferencji i innych wydarzeń,
- Liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodziny,
- Liczba spraw sądowych, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodziny
- liczba instytucji i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny;
- liczba programów do których przystąpiła Gmina Miejska Hel oraz kwota pozyskanych dofinansowań; liczba osób biorących udział w formach doskonalenia zawodowego;
- liczba zorganizowanych superwizji;
- liczba pracowników biorących udział w superwizjach;
- liczba udzielonych informacji;
- coroczny projekt budżetu na realizację zadań.

Realizatorzy: Gmina Miejska Hel, MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Punkt Pomocy Rodzinie działający przy MOPS w Helu, Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo” w Helu, PCPR w Pucku, sądy, prokuratura, kuratorzy zawodowi i społeczni, MKRPA, MZI.

Termin realizacji: lata 2021-2023.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr V: Ulepszenie działań profilaktycznych i informacyjnych kierowanych do rodzin oraz wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Promocja i realizacja programów profilaktycznych, psychoedukacyjnych, terapeutycznych;

- Prowadzenie i udział w kampaniach o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim promujących wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie;
- Organizowanie spotkań integracyjnych, festynów, pikników rodzinnych i innych działań sprzyjających umacnianiu więzów rodzinnych (festyny, biesiady, spotkania z ciekawymi ludźmi);
- Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji;
- Przygotowanie broszury informacyjnej zawierającej kompleksową informację nt. instytucji i miejsc, udzielających pomocy rodzinie na terenie gminy, w tym zawierającej dane kontaktowe do PCPR, GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zrealizowanych programów,
- Liczba zorganizowanych przedsięwzięć,
- Liczba realizowanych programów profilaktycznych;
- Liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych i innych wydarzeniach,
- Nakład broszury.

Realizatorzy: Gmina Miejska Hel, MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Punkt Pomocy Rodzinie działający przy MOPS w Helu, Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo” w Helu, PCPR w Pucku, sądy, prokuratura, kuratorzy zawodowi i społeczni, MKRPA, MZI.

Termin realizacji: lata 2021-2023.

VIII Realizacja, monitoring oraz ewaluacja

Działania wyznaczone w Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Hel mają charakter ciągły i są skierowane do rodzin wychowujących dzieci na terenie Gminy Miejskiej Hel, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Kolejno, adresatami Programu są rodziny, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej oraz rodziny, z których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również osób/ instytucji zajmujących działaniami na rzecz

wspierania rodziny. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz Helu, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Pomocy Rodzinie, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe oraz placówki wsparcia dziennego. Natomiast parterami w realizacji działań są: fundusz zdrowia, specjaliści, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy zawodowi i społeczni, inne ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna. Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane wymienione do celów szczegółowych wskaźniki monitoringowe, co pozwoli na bieżące podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Ocena poszczególnych działań odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy realizacji założeń Programu. Ocena, ta w postaci sprawozdania z przebiegu realizacji Programu zostanie przedłożona Burmistrzowi Helu oraz Radzie Miejskiej do końca kwietnia każdego roku, po upływie pełnego roku realizacji Programu. Sprawozdanie będzie obejmowało między innymi dane z zakresu celów szczegółowych niniejszego Programu. Program będzie miał charakter otwarty, a jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania. Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji Programu będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

IX Adresaci Programu

Program został stworzony z myślą o rodzinach zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Hel, wychowujących dzieci i jest skierowany w szczególności do:

- **Rodzin z problemem niewydolności wychowawczo-opiekuńczej i niezaradne życiowo** – w skład tej grupy wchodzi rodzice, którzy nie w pełni radzą sobie ze sprawowaniem swojej roli rodzicielskiej, co implikuje szkody dla życia wszystkich

członków rodziny, a w szczególności dzieci. Rodzina nie realizuje swoich podstawowych, naturalnych funkcji, co w konsekwencji doprowadza do jej dysfunkcyjności. Natomiast dysfunkcyjność rodziny może być wywołana przez rozliczne faktory, które zakłócają jej prawidłowe funkcjonowanie prowadząc nierzadko do (pogłębiania się) zjawiska patologii społecznych. Problem niewydolności w sprawach wychowawczych i opiekuńczych dotyczy w równym stopniu rodzin pełnych, jak również niepełnych.

- **Rodzin uwikłanych w przemoc domową** - do tego zjawiska dochodzi zarówno w rodzinach dobrze sytuowanych, jak i w środowiskach dotkniętych pauperyzacją. Występowanie przemocy w rodzinie może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji rodziny. Przemoc domowa przybiera różne formy, a dotyczy zarówno kobiet, mężczyzn, jak i dzieci.
- **Rodzin o niskim statusie materialno-bytowym, w tym dotkniętych bezrobociem** – w tym przypadku mamy do czynienia z rodzinami, które wykazują problem braku dostatecznych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb egzystencjalnych rodziny.
- **Dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym** – pod pojęciem niedostosowania społecznego rozumie się zespół zaburzeń w zachowaniu dzieci i młodzieży, które przybierają na tyle głęboki i silny wymiar, że utrudniają, a nawet uniemożliwiają im normalną koegzystencję z innymi ludźmi. Zjawisko niedostosowania społecznego może być implikowane zarówno przez czynniki biologiczno-genetyczne, jak również faktory, które można minimalizować lub wyeliminować - tj. środowiskowe (np. niepełna rodzina, zaniedbania i błędy wychowawcze). Rodzina jest jednym ze środowisk, którego oddziaływanie na wystąpienie niedostosowania społecznego jest wręcz fundamentalne.

X Ramy finansowe Programu

Źródłem finansowania działań w ramach Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2024 – 2026 będą w szczególności środki pochodzące:

- z budżetu gminy, powiatu i województwa,

- z budżetu państwa,
- ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- z funduszy zewnętrznych, m.in. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych programów,
- ze środków organizacji pozarządowych,
- z darowizn.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

XI Spis tabel, wykresów i ilustracji

Rysunek 1. Mapa Gminy Miejskiej Hel	10
Tabela 1. Spójność celów niniejszego Programu z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu lokalnym	9
Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w l. 2020-2022.....	17
Tabela 3. Powody przyznania pomocy rodzinom w l. 2020-2022	19
Tabela 4. Korzystający z pomocy i wsparcia, Sprawozdanie MRPiPS.....	20
Tabela 5. Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny, Sprawozdanie MRPiPS	20
Tabela 6. Liczba uczniów/wychowanków i oddziałów w l. 2021-2022	23
Tabela 7. Karta Dużej Rodziny w l. 2021-2022 w gminie miejskiej Hel.....	24
Tabela 8. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa oraz liczba świadczeń, z wyłączeniem świadczeń ustalonych na podst. art. 5 ust. 3 ustawy w l. 2021-2022	25
Tabela 9. Analiza Swot	30
Wykres 1. Ludność gminy Hel (1995-2022)	11
Wykres 2. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w Helu w l. 2002-2022	12
Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Hel (1995-2021)	13
Wykres 4. Struktura demograficzna mieszkańców gminy Hel	13
Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Helu w l. 2004-2022	26
Wykres 6. Liczba pracujących wg sektorów ekono. w Helu w l. 2006-2021.....	26

Uzasadnienie

W związku z końcem okresu obowiązywania obecnej Uchwały NR XXV/194/21 Rady Miasta Helu z dnia 5 maja 2021 r., w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021-2023”, zachodzi konieczność podjęcia nowej uchwały.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1426, 1429) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 w/w ustawy. Celem programu jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin i dzieci, oraz wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka. Program opracowano na lata 2024-2026

W związku z powyższym uzasadnione jest przyjęcie niniejszej uchwały.